

Nr 25.

Av herr **Eriksson** i Stockholm **m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 1, angående extra krigstidstillägg för senare halvåret av 1918 och tills vidare under år 1919 åt befattningshavare i statens tjänst.

I proposition nr 1 föreslår Kungl. Maj:t, att riksdagen måtte besluta, att till befattningshavare i statens tjänst extra krigstidstillägg skall utgå »med en tredjedel av de å 1918 års senare hälft belöpande avlöningsförmåner, varå krigstidstillägget beräknas, eller, där beloppet enligt denna beräkningsgrund skulle understiga 300 kronor för samma tid räknat, med sistnämnda eller däremot svarande belopp, dock med iakttagande att ingen må uppbära mera än 4 kronor 50 öre per dag, ej heller mera än hälften av de avlöningsförmåner, varå krigstidstillägget beräknas».

Såsom av redogörelse i den kungl. propositionen framgår, har dels från statstjänarnas samarbetskommitté, som representerar flertalet av de lägre statstjänarna, dels ock från andra föreningar av tjänstemän utav lägre grad hemställt gjorts om ett extra tillägg för år 1918 av 500 kronor, lika för alla. Denna princip, som avviker från de grunder, som av statsmakterna tillämpats vid förut under kristiden fattade beslut om tillskott till befattningshavare i statens tjänst, har bland de lägre tjänstemännen allmänt ansetts vara det mest riktiga och rättvisa. Man har därvid förmenat, att den exceptionella dyrtiden trycker alla lika och att, som en följd härav, statens bidrag för lättandet av detta tryck också bör vara till beloppet lika. Man har ansett, att de högre avlönade grupperna genom sin högre löneställning kunnat bättre motstå detta dyrtidens tryck, och att det icke kan föreligga skäl att giva dem en större kontant hjälp än de lägre avlönade. Skulle någon åt-

Bihang till urlästa riksdagens protokoll 1918. 4 saml. 10 häft. (Nr 25—27.) 1

skillnad i detta avseende göras, borde detta ske på sådant sätt, att de lägst avlönade erhöles ett högre kontant belopp än vad som bör tillkomma de högre avlönade grupperna.

Såsom förut antytts ha dock statsmakterna tidigare, vid fattande av beslut om lönetillskott till statens befattningshavare på grund av kristiden, bestämt detsamma procentuellt i förhållande till vederbörandes avlöning. För tillgodoseende av de lägst avlönade har dock förutom krigstidshjälp till befattningshavare med försörjningsplikt intill en viss beskattad inkomst fastställts antingen ett fast grundbelopp, utgående utöver det procentuella tillägget, eller också ett minimibelopp för tillägget, varjämte, för att det procentuella tillägget icke skulle stiga till alltför höga belopp, ett absolut maximum bestämts. Det förslag som Kungl. Maj:t nu framlägger ansluter sig till de beslut som förut fattats och kombinerar desamma på så sätt, att förslaget upptager såväl procentuellt tillägg i förhållande till lönen, som ock både minimi- och maximibelopp för det ifrågavarande krigstidstillägget.

Från olika håll bland de lägre statstjänarna har dock det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget givit anledning till uttalanden av besvikelse. Man har särskilt vänt sig emot att det föreslagna minimibeloppet 300 kronor, — vilket skulle komma att utgå till flertalet av de lägre statstjänarna, — vore allt för otillräckligt för att tillföra denna personal en verksam hjälp mot det betryck, vari densamma försatts på grund av dyrtidens höga levnadskostnader. Med ökad styrka har därvid ånyo framkommit kravet på att tillägget bör ställas lika för alla befattningshavare, och man har därvid samlat sig omkring det av statstjänarnas samarbetskommitté framställda, ovan relaterade förslaget. En omständighet som bidragit till att denna uppfattning vuxit sig stark bland den lägre statstjänarekåren är, att den arbetaregrupp, som inom vårt land torde i olika förhållanden vara närmast att jämföra med statstjänarna, nämligen de enskilda järnvägarnas lägre personal, under hela kristiden erhållit krigstidstillägg till befattningshavarna med lika belopp för samtliga vid en järnväg anställda dylika befattningshavare.

Ehuruval vi veta, att många även bland de lägre statstjänarna anse, att det av den senaste lagtima riksdagen fattade beslutet ifråga om krigstidstillägg och krigstidshjälp är till sin princip mera rättvist, samt ägnat att smidigare anpassa sig till de inom statsförvaltningen rådande skiftande förhållandena, tveka vi icke att nu för riksdagen framlägga den bland den lägre personalen allmänt rådande uppfattningen. Vi tro också, att det skulle vara ägnat att väcka tillfredsställelse bland

denna talrika grupp av befattningshavare, därest riksdagen nu tillmötesginge denna uppfattning.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skall krigstidstilläggets maximibelopp utgå med 4 kronor 50 öre per dag eller för senare halvåret sammanlagt 828 kr. Ehuru från den synpunkt vi se denna fråga, åtskilliga invändningar kunna göras mot detta belopp, avstå vi från något yrkande rörande detsamma. Däremot anse vi, att minimibeloppet bör fastställas till 500 kronor, på det att de lägre inkomstagarna skola kunna erhålla en någorlunda tillräcklig hjälp. Ett bifall härtill skulle alltså medföra, att alla befattningshavare, vars löneinkomster icke överstiga 3,000 kronor erhålla ett belopp av 500 kronor. Emellertid torde det vara nödvändigt att stadga ett högsta belopp av detta tillägg i förhållande till vederbörandes lön, vilket även gjorts i Kungl. Maj:ts förslag. För att detta högsta belopp icke för de lägre avlönade grupperna skall verka alltför mycket begränsande, torde det dock vara nödvändigt att sätta detsamma högre än 50 procent av den för halvåret utgående avlöning, varå tillägget beräknas. Minimibeloppet bör nämligen oavkortat tillkomma åtminstone de ordinarie manliga befattningshavarna, vars lägsta kontanta avlöning, å vilket tillägg skall beräknas, uppgår till omkring 1,250 kronor. För att så skall kunna ske erfordras sålunda, att det högsta beloppet i förhållande till de avlöningsförmåner, varpå tillägget beräknas, bestämmes till 80 procent. Vi tillåta oss därför att framställa yrkande härom.

De ökade kostnader utöver Kungl. Maj:ts förslag, som ett bifall till detta vårt yrkande skulle medföra, torde kunna beräknas till 10 à 11 miljoner kronor. Visserligen är detta ett synnerligen stort belopp, särskilt med hänsyn tagen till nuvarande statsfinansiella förhållanden. Med hänsyn dock till det nödläge, som är rådande bland de lägre stats-tjänarna, vars lägst avlönade grupper helt och hållet skulle komma i åtnjutande av denna ökning i det för ändamålet behöfliga anslaget, tro vi, att det är nödvändigt, att ansträngningar göras för att här framställda yrkande skall kunna tillmötesgås. Vi förutsätta, att utskottet, vid eventuellt tillstyrkande av vårt förslag, skall för riksdagen framlägga förslag rörande för ändamålet behöfliga anslag.

På grund av vad vi sålunda anfört, få vi hemställa,

att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 1 måtte besluta att det extra krigstidstillägget skall utgå med en tredjedel av de å 1918 års senare hälft belöpande avlöningsförmåner, varå

krigstidstillägget beräknas, eller, där beloppet enligt denna beräkningsgrund skulle understiga 500 kronor för samma tid räknat, med sistnämnda eller däremot svarande belopp, dock med iakttagande att ingen må uppbära mer än 4 kronor 50 öre per dag, ej heller mera än 80 procent av de avlöningsförmåner, varå krigstidstillägget beräknas.

Stockholm den 9 november 1918.

Ernst Eriksson
i Stockholm.

M. Chr. Jensen.

Henning Leo.

Helge Bäcklund.

Carl O. Strid.

Carl Lovén.

Ernst Andersson
i Stockholm.

Oscar E. Sjölander.

Axel Gylfe.